

ON/OFF KULTURA #10

„Skrzypce Bogusza” to projekt dedykowany tradycji muzycznej legendarnego skrzypka Jana Bogusza z Kamiennej Woli położonej na pograniczu radomsko-opoczyńskim i szerzej muzyce z Radomskiego. Tworzą go Mateusz Niwiński - inicjator projektu, uczeń Piotra Gacy (1927 - 2017) oraz Paula Kinaszewska, uczennica Tadeusza Jedynaka (ur. 1923).

Muzyczna puścizna Gacy i Jedynaka stała się dla muzyków pretekstem do spotkania, będące-go poniekąd konfrontacją dwóch odrębnych sposobów grania muzyki z tej samej wsi i nieustannych prób wyrażania muzycznego kanonu na swój sposób - tak naturalnego dla wiejskiego muzykowania. W zamyśle ten muzyczny dialog ma być sytuacją żywą, atmosferą przypominając tradycyjne przegrywanie się muzykantów, pełne zaskakujących zwrotów muzycznej akcji i wspólnego improwizowania.

I tak muzyka dwóch pokoleń kajockich skrzypków i ich młodszych kontynuatorów, splata się i przenika, szukając nowych form wyrazu i aktualnych kontekstów dla starodawnych wątków muzycznych - boguszowych mazurów i oberów. To muzyka taneczna w surowej oprawie bębna obręczowego i basetli, muzyka ciasnych izb, piękna i dzika, momentami niepokojąca jak sama historia Jana Bogusza.

Skład:

Paula Kinaszewska - skrzypce

Mateusz Niwiński - skrzypce

Agnieszka Niwińska - bęben, basetla

Bartek Woźniak - bęben, basetla

Jan Bogusz - genialny skrzypek, zmarł mając zaledwie 27 lat, w 1945 roku w Kamiennej Woli, małej wiosce koło Odrzywołu na pograniczu radomsko - opoczyńskim. Zostały po nim dwa marnej jakości zdjęcia, żadnych nagrań. Ale na wsi do tej pory żywa jest pamięć o nim i o jego ekstatycznej muzyce - boguszowe mazury i obery, przedziwnie ogrywane, które wpro-wadzały tancerzy w trans ale także pamięć o jego nadprzyrodzonych mocach, tajemniczym rulonie, który nosił w klapie marynarki, skrzypcach, które same grały na ścianie...

Co najważniejsze, Bogusz zostawił po sobie uczniów. To Piotr Gaca, Tadeusz Jedynak, Józef Papis, Józef Zaráś i Stanisław Zieja. Ich gra to mistrzostwo świata. Kojarzy się bardziej z jaz-zowymi improwizacjami niż z tradycyjną muzyką wsi. Wszyscy pochodzą z mikroregionu Kaj-oków, jednej z najciekawszych enklaw muzycznych w Polsce. To im poświęcona jest publika-cja pt. „Piątka od Bogusza” wydawnictwa Muzyka Odnaleziona.

Andrzej Bieńkowski

Paulina Kinaszewska

Aktorka, wokalistka, skrzypaczka. Karierę aktorską łączy z działalnością muzyczną i pedago-giczną. Uczennica wybitnego skrzypka radomskiego z Przysiałowic Małych, Tadeusza Jedyna-ka. Stypendystka Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Liderka zespołu Wowakin Trio łączącego tradycyjną, wiejską grę skrzypcową ze współczesną, autorską aranżacją. Pro-wadzi dziecięcy zespół Wesołe Mazurki z Pragi, w ramach którego uczniowie szkół muzycz-nych poznają wiejski reperitar i styl gry.

Mateusz Niwiński

Skrzypek kultywujący ludową manierę gry charakterystyczną dla Polski Centralnej, głównie od kajockiego skrzypka Piotra Gacy ze Rdzowa (1927-2017). Etnolog, pedagog, animator kultury. Współtwórca i pomysłodawca licznych wydarzeń dedykowanych polskiej muzyce tradycyjnej min. Klubu Festiwalowego Tyndyryndy podczas Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu, Akademii Kolberga, Radomskiej Szkoły Tradycji, Wiejskich Klubów Tańca pierwszych Taborów Domu Tańca. Prowadzi działalność dokumentacyjną i wydawniczą (m.in. płyta „Maria Siwiec. Śpiewaczka z Gałek Rusinowskich”

I nagroda Fonogram Źródeł Polskiego Radia w 2016 roku, „Jan Kmita. Skrzypek z Przysiałowic Małych” III nagroda w konkursie na Fonogram Źródeł Polskiego Radia w 2017 roku). Prymista Kapeli Niwińskich.